

S O K F É L E.

19. Szám. Béts. Mártius 7-dikén.

1854

Emlékeztető Jegyzetek.

* M á r t i u s.

5 Mart. — 1326 születik Nagy Lajosunk, kiről Voltaire így ír: „Népei Nagynak nevezték, a' mit megérdemlett, de azonban Európában alig ismérik: nem uralkodott embereken kik ditsőségéről más népeket tudósíthattak volna. Ki tudná hogy a' 14 században a' Kárpátoknál egy Nagy Lajos élt.“ Munkái Leipzig 1833. — 1684. I Leopold egyesül Velentzével a' Törökök ellen, kik erősen készülnek a' háborúra. — 1825 † Téten Kisfaludi Kisfalady Mihály a' korszerű költész pár átyja. — 1832. A' magyar tudós Társaság második nagy gyűlése 8 üléssel 6 tisz. 14 rend. 's 9 levelező tag jelenlétében. Nézd Évkönyveit.

6 Márt. — 1781 szül. Castelli német költész, ki bétsi bohóságairól ismételtes. — 1799. Hindostan fejedelme Tippto Saheb elvesztvén néhány év előtt birodalmának felét (46,000 □ mfl.) most vissza akarja ezt foglalni, de ellenei az Angolok ma tönkre verik Sedapore mellett.

7 Mart. — 1759. Gf. Nádasdy M. Theresia rendét nyeri. — 1826. Gróf Battyáni János, Gf. Eszterházy Mihály 's testvére Eszterházy Károly mindenike külön 10,000 p. forintot szentel a' magyar tudós Társaságnak.

Az ősz fogoly.

XIV-ik Lajos' uralkodása' kezdetén a' ministerek egy igazsággal és szelid érzelmekkel koszorúzott tettek valának végrehajtói, midőn a' tömlőtzők penészei közt sínlődő rabok jegyzékét megvizsgálván, a' megszabadulás áldását többekkel éreztették. A' megszabadultak közé tartozott egy törődött öreg, ki 47 világtalan évekig nyomorgott a' mohos falak fonnyasztó magányában. — A' szükségtől és a' bal sorstól (melly

Toldalék a' M. Kurírhoz.

az embert keményebbé teszi ha meg nem törheti) kényserítve, hosszú fogságának borzalmait makats elszánással 's győző erővel tűrte; hó fűrtjei, mellyek szinte drót keménységűek valának, ritkán függöttek le lankadó fejeről, és teste annyi szomorú éveig kő sírba temetve, úgy szólván annak szilárdságává változott. — Sötét üregének ajtaja borzasztón tsikorgva vas sarkain, most egyszerre egészen fel nyílt, 's nem félig mint az előtt, egy esméretlen hang mint egy szabadító angyalé tudtára adja szabadulása óráját. — E' jelenést jóltévő alomnak vélve, vonakodva kel fel, 's reszkető léptekkel megy egy keveset előre, és bámúl azon darab helyen a' mellyet haladott. — A' tömlözt léptsőit, a' folyosó 's az udvar hosszaságát határtalannak véli, meredten tekint, a' szabadra jutván, az égnek kékellő öblére, pillanata mozdulatlan, 's az enyhítő könnyek szabad folyása meg akadva nem tágít szorongó kebelén; bámúlásától, hogy börtönét elhagyhatja, olly mozdulatlanok lábai, mint szótalan nyelve. — Midőn egy hintón, melly régi lakásához vigye, érzé magát vitetni, fájdalmas sohajtásokra fakad, ki nem állhatja roskadó teteme a' hintó erőszakos mozdulatit, és kéntelen végre le szállani arról. Egy szánakodó ember segéd kart nyújtva könnyíti bádjadt inainak lépteit, így éri el azon útszát a' mellyben előbb lakott, és házát nem leli; egy közhasznú épület foglalta el annak helyét, szomszédjainak lakjai, még képzetéből ki nem törülve mind idegen alkatúk, bolygó szemei egy esmerős teremést keresnek, de egy sem ötölvén szemébe, elijedve áll meg, 's több rezegő fohászok fakadnak kebléből. A' várost élő emberek lakják ugyan, de neki az kiholtnak látszik, senki sem ösméri, 's ő viszontag senkit sem ösmerve vissza kívánczik börtönébe. — A' fogház nevezetére 's ruháinak, mellyek

egy lefolyt századra mutatnak, tekintetére öszve tódúlnak körüle. A' szánakodás és a' kívántsóság fölérred, a' legöregebbektől kérdeztetik, 's azokról, a' kiket ő elő hoz nints semmi képzetek, sem tudások. Végre egy ősz ajtóst (Portier), ki már 13 évektől fogva öregségétől kéntelenítettve őrzi szobáját, hoznak elébe. Az ajtós urát, kinek szolgált, meg nem esméri ugyan, de rezegő hangal beszéli, hogy felesége harmintz év előtt a' szomorúság és szükség által hanyatlott a' kora sírnak éjjibe, hogy fiai ösméretlen tartományokba útaztanak, hogy hajdani barátjai mind el enyésztenek, az öreg ajtós e' szomorú történetet olly hidegen adja elő, a' melly hidegen már a' rég feledésbe borúlt szomorú tettek történetén néha futólag tévedezünk. A' szerentsétlen fogoly tsak maga sóhajt, tsak magának vérzik megsebesült szíve. A' néptömeg, melly tsak idegen képeket tüntet elő, jobban emeli nyomorja nagyságát, mint sötét magányja, mellyben sanyargott. Fájdalmától lenyomatva, felkeresi a' ministert, kinek részvevő kegyességéből egy olly szabadulást nyert, melly őtet keseríti, 's azt feltalálván így intézi hozzá beszédét: „Engedelmével vissza megyek régi fogságomba, mert ki tudja rokonait, barátjait 's egy egész sarjadékot felül múlni éltével? Mindazon keservek, mellyek másokat tsak apródadon sanyarítanak, egy pillantat alatt tódúltak reám, itt sem magamnak sem a' többi embereknek nem élhetek, mert azoknak ketségbe eső szívem viharja tsak álom lehet. — Nem a' halál, hanem a' végső halál keserves!“ A' minister meg lágyúlt, 's ezen szerentsétlennnek az ősz ajtós rendeltetett társául a' kivel nőjéről, gyermekeiről, a' kiknek emlékezete volt egész vigasztalása, beszélhetett. A' jelen kor embereivel nem társalkodott, a' város közepében helyezett lakja, szinte olly magányt mint tömlötze képeze, 's

elfelejtetésének kínos érzelme okozta, hogy nem sokára törődött éltének pislogó mótse egészen el hamvadott.

Sujánszky Antal.

P. n. P.

A' rosz szokás megtörhetetlen.

Egy favágónak az a' rosz szokása volt, hogy valahányszor a' munka után haza felé ment, mind annyiszor bé tért a' kortsmába. „Dolgoztál,“ gondolá magában, ihatol is;“ de ha megitta a' magáét, 's tovább ment, ekképp gondolkozott: „dolgoztál, légy takaros is,“ 's mindég megbáuta, ha feleségéhez és gyermekeihez haza ment, azért erősen fel tette magában ezen rosz szokással felhagyni, de másnap ismét megszegte fogadását. — Százszor felfogadta, 's annyiszor szegte meg fogadását. — Egyszer mindazonáltal valóban megtartotta a' feltett fogadást 's a' kedvelt ház mellett szerentsésen átment; ezen igen meg örült, hogy magán gyözüdelmeskedett, 's ezen örömtől búzditva felkiált: „ma kétszer annyit érdemlesz mint máskor, mivel a' késértetet kiállottad“ azonnal vissza tért, 's a' mondotat betelleyesítette.

Egy kutya okossága.

A' vatsoránál ültünkör egy nagy kutya jöve bé, a' mellyet a' mint látszott az egész tsalád (familia) kedvelt; de egy kis fiú, a' ki az asztal végén ült, azt különösen tzirógatta. Én kérdém a' gyermeket vallyon az övé e' az a' kutya? a' mire az atya, a' juhász, a' következő rendkívüli esetet beszéllé el nekem: „Ennek a' kutyának uram“ mondá a' juhász „köszönöm ezen

gyermekemnek életét, és soha sem fogok tőle asztalomról egy darab húst megtagadni. Egykor midőn legelőmet megtekinténém, elvívém fiamat (a' ki akkor tsak három esztendő volt) magammal, e' hív állattól késérve. Az úton felmáztam egy magas dombra, hogy meglássam, vallyon nyájaim tulajdon legelőjökön legelnek e'; a' gyermeket a' domb allyán egy kis térségen hagytam; megparantsólvánneki, hogy ne mozdúljon addig míg vissza nem jövök. Alig másztam fel a' dombra már is, a' mint ezen környékekben szokott lenni, olly nagy köd ereszkedett, hogy az az által okoztatott setéség miatt, tsak nagy fáradsággal juthaték a' völgybe, a' mellybe útamat, gyötrődésemben gyermekem hol léte felől szerentsétlenül eltévesztém, és a' tájék veszedelmes mofsárai és viz-rohanati közt fiamat több órákig haszontalanul keresvén, elért az éjszaka, addig bolyogtam tzel nélkül, míg a' hold kunyhóm' ablakát, a' mellytől nem voltam távol, szemembe nem tűnteté; most meggyőződtem a', felől hogy otthon vagyok. De lehetetlen leírni érzésemet, midőn feleségemhez gyermekünk nélkül tértem vissza. A' kutyámat is elveszettnek lenni gondoltam, azon sok esztendei hív szolgálmat. Más napra viradtakor sokan keresték szomszédjaim közül velem együtt az elveszett kistsinyemet, de hasztalan volt minden keresésünk! Komoran tértünk az éjszaka kezdetével vissza, és vizsgálásinkat a' következő napokon éppen olly sikertelen kimenetellel újítottuk meg. Harmad napra a' kutyám vissza jött, és minekutánna a' szokott eledelét megette volna, ismét elfutott, és azon a' napon nem jöve többé elő. Így tselekvék a' kutya mindennap, mig nem egykor utánna mentem különös maga viselete' okának kitanulására. A' kutya útját egy viz-rohanat felé vette, nem meszsze azon helytől, a' hol a' fiamat hagytam.

Ezen víz-rohanat partjai fellette magasak, és egyfelmély örvénytől voltak választva. Ezen partokon tsúszott a' kutya le felé nagy darab húst vivén a' szájában és eltűnt szemeim elől egy barlanghoz jutván, a' mellynek torkolatja a' vízzel egy forma magasságú volt. Nagy fáradsággal követtem a' kutyát; de hogy fessek le örömet és meglepetésemet, midőn a' kis fiamat a' barlangban ülve és egy tsonton rágódva találám! mellette azt a' hív állatot! a' melly őtet egy barátnak vigyázó szemeivel ápolta! — A' helynek fekvése szerént a' gyermek le mászhatott míg a' barlangot el nem érte, és ezen derék kutyának okossága szabadította meg őtet a' haláltól. — Egy király fizetéséért sem adnám el, 's nem fog soha éhes lenni, míg tsak magamnak ennem lesz.

E' különös eset elbeszélése után, az egész gyűlekezet tzirógatta a' kutyát.

Az aranykészítő (alchymista).

Iksz, kihírelt aranykészítő X-dik Leo pápának egy könyvet ajánlott, melyben, a' mint gondolta, megmutatta a' módot, hogy lehetne aranyat készíteni, és azt tartotta, hogy azért gyönyörű ajándékot fogna kapni. De a' pápa egy nagy üres zatskót küldött neki megtisztelésül, azt izenvén neki, hogy mivel aranyat tudna tsinálni, egyébre, az ő gondolatja szerént, szükségse nem volna, mint egy ilyen jó tágos zatskóra, a' mellybe aranyait betehesse.

Panaszolkodik eggy Peres jó barátjának, hogy a' nyereség után kiváncsi, és ön haszon kereső Ügyésze által zsaroltatik. Megillettevé kérdé jó barátja, hogy

hány esztendősen legyen? Felele a' Peres: Ötven. „Ötven?” mondá a' jó barát. „Tudálom, így folytatá beszédét, hogy még sem tanultál különbséget derék emberek, és ön hasznot hajhászó Ügyészek közt tenni. Jól fel vedd, a' mit mondok, 's élet szabályul szolgáljon az néked jövőben: Ne hidj az Aszszony Terkétetének előről; a' féktelen lónak hátulról, a' megterhelt szekérnek sem jobb, sem bal oldalról; az ön hasznot kereső Ügyésznek pedig sem előről — sem hátulról — sem jobbról — sem balról.“

Midőn Diogenes egy olaj fán fűgni látott volna egy aszszonyt, különös egykedvűséggel imigy kiálta fel: „Adná Isten, hogy minden fa illy gyümölcsöt hozna.“

G—— Károly.

Oehlenschlägernek néhány állításai.

— Közönséges valami, hogy ön vetéseinket — idegenek aratják.

— Az ifjúságra vissza emlékezés, olykor keresztül futja a' gyengének lelkét, hogy többé helyére nem állítható veszteségeit érezhetetlenekké tegye.

— Tsak a' gyenge ember eszközli ön veszedelmét. A' ki maga iránt minden helyezetben bizodalommal van, azt készületlen semmi se lepheti meg, sőt maga a' természet is kéntelen nékie engedelmeskedni, mivel minden világi jelenetekre el lévén készülve, a' legszakatlanabb iránt is meg van edződve.

— A' bátor ember nagyobb hogy sem áruló alatsonságra vetemedni alkalmas lenne, tsupán a' mindennapi pitzinségig le aljasodott pimasz botorkázik rejtett homályos úton, de az igazi nagyság ön ma-

gát ki mutatja úgy, a' hogy való szerint létez, és gyűlöli a' kép mutatónak rém álortzáját.

— Az életnek érdeke tsak magában az életben virágzik. A' ki való iparral törekszik nagyságra, egy fenntebbi tzél áll előtte, melyhez tügedhetetlen fáradsággal igyekszik, sőt szárnyakat ohajt magának, mennél előbb oda érhetni. A' betsület szeretete átlátja a' határtalan útnak ki terjedségét, de ösztönözi öt mégis ezen pályán tenni meg a' próbát, az akadékok gyarapítják vágyja hevét, melyet semmi sem alkalmas hűlepitni, meg kell lenni hogy leg tetősebb tsútsig emelkedjék, ha szinte eget hasító gránit szirtek tornyoznak is előtte.

Cserey.

F u r t s a s á g o k.

— N. városában több puska porral terhelt szekér állott a' piatzon, egy örtől örízve, a' mint egy szörnyű égi háború kerekedik; „az Isten mentsen meg, hogy a' menkö a' kotsiknak egyikébe üssön“ szöll egy polgár szomszédjához; „éj, felele ez, hogy félhetne attól az ember, hiszen ő (Schildwache) áll mellette.“

— „X.. úr! X.. úr!“ kiált a' kortsmáros a' benn dombérozó vendégének, „az úr házában szörnyen ég!“ menjen az úr, látom, rá akar szedni — felel' emez phlegmatice — hiszen a' szoba kultsa nálam van.

R e j t e t t s z ó.

Nyoltz jegyem olyan erős enged kö, érez erejének;
Első öt jegyemet mind két Nem hordja; utolsóm
Nagy Mester tsak fák tészik munkája anyagiát.

M. A.

Megfejtés a' 18 számban: Bodnár, dob, ár.